

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/159278,Dick-oficer-Armii-Krajowej-przywrocony-pamieci.html>
23.04.2024, 10:40

„Dick” - oficer Armii Krajowej przywrócony pamięci

Zastrzelony przez komunistyczną bezpiekę ppor. Zbigniew Kondal na zawsze miał być skazany na niepamięć. 13 lutego 2022 r. poświęcono jego nagrobny pomnik.

- Odślaniamy nie tylko nowy nagrobek ppor. „Dicka”, ale przywracamy mu też, w sposób symboliczny, jego zapomniane przez lata imię i nazwisko. A wraz z nimi piękny, żołnierski życiorys zawodowego oficera Wojska Polskiego, Zbigniewa Kondala, który w chwili śmierci miał zaledwie 28 lat – powiedział dr Dawid Golik z krakowskiego oddziału IPN w czasie uroczystości ku czci ppor. Zbigniewa Kondala ps. „Dick”, która odbyła się 13 lutego 2022 r. w Olszówce (pow. Mszana Dolna).

Żołnierz WP

Ppor. Zbigniew Kondal ps. „Dick” pochodził ze Lwowa. Urodził się 1 maja 1917 r. Bezpośrednio po maturze w 1935 r. został żołnierzem Wojska Polskiego. Ukończył Szkoły Podchorążych Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim oraz w Toruniu. Otrzymał przydział do 8. pułku artylerii lekkiej w Płocku. Jako podporucznik artylerii walczył w obronie Polski w 1939 r. Uczestniczył w bitwie pod Mławą. Bronił Warszawy. Po kapitulacji stolicy dostał się do niewoli niemieckiej. Zwolniono go w 1940 r.

W 1943 r. został żołnierzem Armii Krajowej. W lipcu 1944 r. na Kielecczyźnie został oficerem 2. pułku piechoty Legionów AK. Pod pseudonimem „Dick” dowodził I plutonem i jednocześnie był zastępcą dowódcy 7. kompanii III batalionu 2. pułku piechoty Legionów AK, ppor. Jakuba Gutowskiego „Topora”. Został ranny w starciu z Niemcami pod Radkowem we wrześniu 1944 r. Dochodził do zdrowia w Mszanie Dolnej, po czym w październiku 1944 r. wszedł w skład 6. kompanii II batalionu 1. pułku strzelców podhalańskich AK. Zostając zastępcą dowódcy – ppor. Jana Stachury „Adama”.

Powrót do podziemia

Po wkroczeniu Armii Czerwonej do Małopolski w styczniu 1945 r. początkowo się ukrywał. W marcu 1945 r. Kondal próbował się „zalegalizować” pod fałszywymi personaliami w Rejonowej Komendzie Uzuppełnień w Krakowie. Niestety nie udało się. Został aresztowany i rozpoznany. Przewieziony do Warszawy, próbował wprowadzić w błąd funkcjonariuszy MBP. Zadeklarował wobec nich gotowość współpracy agenturalnej. Bynajmniej nie zamierzał zostać ani zdrajcą ani współpracownikiem bezpieki: uznał to za metodę wyrwania się z rąk UB. Komuniści uwierzyli, że za jego pośrednictwem rozpracują struktury dowódcze AK i NSZ w woj. krakowskim. Dzięki temu Kondal został wypuszczony z więzienia 12 czerwca 1945 r. i od razu wykorzystał to jako okazję do „urwania się” spod nadzoru bezpieki. Wyjechał do Krakowa, ale zamiast – zgodnie z poleceniem bezpieki – zameldować się u szefa WUBP w Krakowie, przedostał się w okolice Mszany Dolnej. Tam ponownie znalazł się w szeregach podziemia niepodległościowego, w strukturach AK „w likwidacji”.

Śmierć i pochówek

4 lipca 1945 r. został zastrzelony podczas obławy UB w miejscowości Olszówka. Tam też został pochowany dwa dni później jako „NN ppor. Dick”. Taki napis umieszczono na krzyżu wbitym w skromny kopczyk ziemny na miejscowym cmentarzu. Nikt nie znał jego prawdziwej tożsamości – nie były bowiem znane jego prawdziwe personalia. Już pośmiertnie na wniosek dowódców został odznaczony w 1945 r. Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Przez całe lata otaczali jego grób opieką Jan Nawara i jego żona Maria z domu Fudro (siostra poległego w 1944 r. w walce z Niemcami żołnierza AK Władysława Fudro „Jelenia”). Później przejęła opiekę nad grobem ich córka – Cecylia Kłos. Dzięki pomocy Zbigniewa Jarosza udało się Instytutowi Pamięci Narodowej doprowadzić do ustalenia personaliów

„Dicka” i wybudowania przez IPN solidnego granitowego pomnika nagrobnego. Całe przedsięwzięcie zostało w całości sfinansowane ze środków Instytutu Pamięci Narodowej.

Nowy pomnik

W przeddzień 80. rocznicy przemianowania ZWZ w Armię Krajową oddział krakowski IPN – dzięki życzliwości i wsparciu proboszcza parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Olszówce ks. Jana Kuny – zorganizował uroczyste oddanie nagrobka ppor. Kondala pod opiekę mieszkańców Olszówki. Została odprawiona msza św. za duszę „Dicka”. Po mszy został poświęcony nowy pomnik nagrobny. Sylwetkę ppor. „Dicka” przedstawił dr Dawid Golik z Instytutu Pamięci Narodowej, natomiast dr Maciej Korcuć w imieniu IPN oraz Marcin Przewoźniak w imieniu wojewody małopolskiego przekazali na ręce Urszuli Rzepki, dyrektor Zespół Szkół i Przedszkola w Olszówce, uroczysty Akt Powierzenia Opieki nad grobem Zbigniewa Kondala.

W uroczystości wzięł udział również wójt gminy Mszana Dolna Bolesław Żaba, mieszkańcy Olszówki oraz delegacja szkoły ze sztandarem. Oprawę i warty honorowe zapewniło Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznych 1. Pułk Strzelców Podhalańskich AK.

Mogiła ppor. Kondala przed remontem

Odnowiony przez IPN grób ppor. Kondala